

Prof. Andrzej Węclawski
Akademia Sztuk Pięknych
w Warszawie
Wydział Grafiki

Warszawa, 30 sierpnia 2023 r.

Recenzja opracowana w związku z postępowaniem w sprawie nadania stopnia doktora mgr Mateuszowi Kokotowi wszczętym w Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej: sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Część pierwsza

Informacje o autorze

Mateusz Kokot urodził się 27.01.1992 roku w Tarnowskich Górach. W 2018 roku ukończył Akademię Sztuk Pięknych w Katowicach. Pracę dyplomową zrealizował w pracowni prof. Andrzeja Tobisa. Następnie był uczestnikiem studiów doktoranckich na Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach. Od 2022 roku jest wykładowcą na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach, na Wydziale Sztuki i Nauk o Edukacji w Cieszynie.

Doktorant ma w swoim dorobku udział w licznych wystawach zbiorowych i indywidualnych m.in.: -wystawie finalistów Grand Prix Młodej Grafiki Polskiej, w ramach Międzynarodowego Triennale Grafiki 2015, Galeria Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie /2015/, -wystawie finalistów Digital Art Attack Festival -Telpod Kraków /2016/, -wystawie finalistów 10-tej edycji Biennale Grafiki Studenckiej. Galeria Miejska Arsenał, Poznań /2017/, -wystawie finalistów konkursu Grand Prix Grafika Roku, ASP Kraków /2017/, -wystawie finałowej 16-tej edycji konkursu Artystyczna Podróż Hestii, Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie /2017/, -wystawie „À la Flamande 3 – Pejzaż”, Galeria Propaganda, Warszawa /2018/, -wystawie „Przejrzystość rzeczy”, prezentacji studentów pracowni Działań Interdyscyplinarnych ASP w Katowicach, Galeria Działań, Warszawa /2018/, -Projekt Powiększenie: Prawo serii oraz Kalendarz niepokoju, StrefArt, Tychy Podziemny strumień. O emocjach w muzyce, Rondo Sztuki, Katowice /2018/, -wystawie finalistów Transgrafii, w ramach Międzynarodowego Triennale Grafiki Kraków 2018, Teren Fundacji Tytano, ul. Dolnych Młynów 10, Kraków /2018/, -wystawie artystów związanych z Open Call Magazine, W-arte, Warszawa /2018/, -wystawie „Weltschmerz” w ramach Triennale Rysunku Wrocław 2019, BWA Wrocław /2019/, -wystawie finalistów II edycji konkursu Zakłócenia: Apoptoza, CSW Solvay /2019/, -wystawie arNOBLE 2018, Mazowieckie Centrum Sztuki Współczesnej

ELEKTROWNIA w Radomiu /2020/, -wystawie „Gdzie są konfitury?” BWA Zielona Góra /2020/,”Djur”, Rondo Sztuki w Katowicach /2020/, -wystawie indywidualnej „Tam”, Tarnogórskie Centrum Kultury /2021/, -wystawie indywidualnej ”Hidden in plain sight”, CSW KRONIKA, Bytom /2021/, -wystawie indywidualnej „To był dobry rok żeby powiesić słonia”, Galeria Wirtualna 01 Gallery /2022/, -wystawie konkursowej Triennale Rysunku Wrocław 2022, Muzeum Współczesne Wrocław /2022/, -wystawie zbiorowej „Utopie/Dystopie”, Rondo Sztuki, Katowice /2022/, - wystawie „Wspólne / Osobiste. 50 lat Instytutu Sztuk Plastycznych w Cieszynie”, Galeria Bielska BWA, Bielsko Biała /2023/.

Za swoją działalność artystyczną otrzymał liczne nagrody i wyróżnienia: -Nagrodę Rektora ASP w Krakowie, w konkursie Grand Prix Młodej Grafiki Polskiej, 2015,- II miejsce na Digital Art Attack Festival, 2016, -Finalista 16 edycji konkursu Artystyczna Podróż Hestii, 2017, - Stypendysta Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, 2017, -Nagrodę BPSC, sponsora młodej sztuki, za najlepszy dyplom na kierunku: malarstwo, Finalista konkursu Transgrafia, 2018,- Laureat Interdyscyplinarnego konkursu na najlepszy dyplom na kierunkach artystycznych artNoble, 2018, Nominacja do konkursu Talenty trójki, 2018, Nominacja do rezydencji artystycznej w Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku, 2022.

Część druga

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska Mateusza Kokota zatytułowana „Remembering Places. Wirtualne przestrzenie przedłużeń śmierci jako manifestacja prawdy ekstatycznej”, składa się z części teoretycznej przygotowanej jako rodzaj książkowego eseju i części praktycznej, w formie wirtualnej gry.

Nierozdzielną częścią całości dzieła jest rozprawa doktorska przygotowana w postaci trzystu stronicowej książki, o pieczołowicie zaprojektowanej formie edytorskiej. Rozprawa, a raczej esej, wprowadza szczegółowo w problematykę „Remembering Places” i jest odzwierciedleniem procesu twórczego. Głównym tematem rozważań autora są współczesne technologiczne metody przedłużania życia i przedłużenia śmierci jako wyraz powszechnych dążeń do nieśmiertelności i procesów związanych z oswojeniem śmierci. Znajduje to swój wyraz w tworzonych w cyfrowej formie różnorodnych formach pamięci po zmarłych, a w tym wypadku po zwierzętach. Celem działań autora jest tworzenie artystycznej utopii polegających na koncepcji przedłużaniu śmierci w opozycji do skomercjalizowanych form przedłużania życia. Autor poprzez zwrócenie uwagi na martwe ciało przy pomocy wirtualnej rzeczywistości dąży do uwznioślenia śmierci zwierzęcia. Potrzebę tego typu działalności widzi w szeroko pojętych współczesnych formach fascynacji problematyką śmierci.

Rozważania o przedłużeniach życia Mateusz Kokot rozpoczyna od przywołania mitu o Hipolicie – herosie, który zostaje przywrócony do życia pod postacią nowej osoby – Virbusa. Mit jest dla autora rodzajem metafory stanowiącej wstęp do kolejnych przykładów technologicznych form przedłużeń życia. Autor zgromadził interesujące przykłady poczynając od filmu dokumentalnego „Meeting you”, historii zmarłej dziewczynki przywróconej do życia dzięki wirtualnej rzeczywistości, powrocie zainteresowania śmiercią w przestrzeni publicznej w formie pośmiertnych kont na Facebooku, wirtualnych cmentarzy, zjawisk uczestnictwa w spektaklu śmierci i wspólnego jej przeżywania na portalu YouTube oraz form komercjalizacji zjawiska przez tanatokorporacje.

W kolejnych częściach pracy koncentruje się, na zawartych w tytule pracy, koncepcjach przedłużania śmierci. Przedłużenie śmierci wg autora uzyskało nową wartość, bo znajduje się w sferze wirtualności. Zdigitalizowane ciało może trwać w nieskończoność dzięki zatrzymaniu procesu rozkładu w nowej przestrzeni wirtualnej narracji. Cała koncepcja jest rodzajem autorskiej utopii, ważnym i w pewien sposób nowatorskim elementem w rozważaniach o śmierci. Paradoksalnie, wg autora, rozważania o przedłużaniu śmierci przybliży nasze myślenie do myślenia o życiu.

Ważną rolę, w formowaniu artystycznych idei projektu, odegrał manifest niemieckiego reżysera Wernera Herzoga „Minnesota Declaration” z 1999 roku, w którym zaproponował koncepcję prawdy ekstatycznej, nieuchwytniej i tajemniczej, do której można dotrzeć dzięki wyobraźni, oraz poprzez stylizację i fabrykację, odrzucając jednocześnie teorię powszechnej obiektywizacji rzeczywistości. Inspirując się manifestem Herzoga, Mateusz Kokot zaproponował, w formie fikcji i stylizacji, wykorzystanie martwego ciała zwierzęcia do stworzenia wirtualnego projektu Remembering Places.

Zagłębiając się w rozważania autora odbywamy rodzaj podróży. Autor w swoim eseju przywołuje bardzo różne przykłady związane z wirtualnością, cyberprzestrzenią, teorią symulaków i symulacji Jeana Baudrillarda, rozważa w tym kontekście opowiadania Jorge Luisa Borgesa i film Czas Apokalipsy, przybliża współczesnych nowych romantyków i ich związek z tanatoturystami, analizuje metody twórcze Jamesa Benninga na przykładzie jego filmu Landscape Suicide, analizuje fenomen cmentarzy dla zwierząt przedstawionych w filmie „Gates of Heaven”, opisuje grupę wsparcia dla opiekunów zwierząt działających na portalu Za tęczowym mostem, przedstawia przykłady krytycznego podejścia do perspektywy antropocentrycznej i przykłady relacji człowiek – zwierzę, w realizacjach współczesnych artystów. To tylko niektóre wątki poruszone przez autora. Należy podkreślić ogrom pracy włożonej przez doktoranta w przygotowanie eseju, jego erudycję i zdolności narracyjne. Tekstom towarzyszy starannie dobrany materiał ilustracyjny. Całość jest zapisem procesu twórczego, a nie tylko opisem dzieła. Jak już wspominałem, odbywamy wraz z autorem swoistą podróż, która kończy się na trzech wyspach.

Kulminacja procesu twórczego znajduje swój finał w formie gry składającej się z trzech poziomów: „Zatoka anonimowej głowy”, „Grób Lucjana” i „Wyspa Diany”. Trzy mapy, które

można zwiedzać, zostały wykreowane przy użyciu skanów prawdziwych ciał martwych zwierząt. Wszystkie części mają charakter stworzonego cyfrowo pejzażu. Praca może być odtwarzana przy pomocy nagłownego systemu /HMD/, służącego do uczestnictwa w wirtualnej rzeczywistości za pomocą okularów VR. Autor w następujący sposób definiuje założenia projektu: „Praktycznej części doktoratu nie traktuję jako skończonego dzieła, ale propozycję nowej metody twórczej dla digitalnych form pamięci. Przedłużenia śmierci są terminem, który pojmuję jako utopię wizualną i językową oraz przestrzeń narracji, w której centrum znajduje się martwe ciało zwierzęcia”.

Celem Remembering Places jest pragnienie zdobycia nieśmiertelności dla zwierząt poprzez proces przedłużenia śmierci. Ciało kota Lucjana, ciało suczki Diany i głowa anonimowej krowy, poddane interwencji w formie estetyzacji, stymulują doświadczanie transcendencji i oswajają śmierć. Autor zaproponował, utopijną wizję przemiany martwego ciała w pejzaż. Ciała zwierząt stają się górą w zatoce, rafą koralową, mityczną wyspą umarłych. Ich śmierć została przedłużona w sposób wirtualny, i wprowadzona w stan pomiędzy nieskończonością i wiecznością.

Konkluzja

Mgr Mateusz Kokot w przygotowanej pracy doktorskiej „Remembering Places. Wirtualne przestrzenie przedłużeń śmierci jako manifestacja prawdy ekstatycznej” podjął oryginalny i nowatorski temat. Przeprowadzona przez doktoranta wnikliwa teoretyczna analiza i końcowa realizacja, w formie stworzenia słownej utopii i wirtualnej gry stała się impulsem do przedstawienia w interesującej formie problematyki przedłużania śmierci poprzez wykorzystanie wirtualnych przestrzeni. Zrealizowana praca jest świadectwem krytycznego podejścia autora do perspektywy antropocentrycznej i przykładem nowego podejścia do relacji człowiek – zwierzę. Całość realizacji to złożony i wielowarstwowy proces, podbudowany wnikliwą refleksją intelektualną. Efekty poszukiwań znalazły kulminację w realizacji posiadającego uniwersalną i oryginalną formę dzieła. Doktorant wykazał się umiejętnością prowadzenia samodzielnej pracy twórczej, posiada rozległą wiedzę teoretyczną i praktyczną w reprezentowanej dyscyplinie, legitymuje się dorobkiem artystycznym. Obszerny esej, stanowiący ważną część pracy doktorskiej, udowadnia dużą wiedzę autora w dziedzinie filozofii, sztuki i kultury. Tekst ma duże walory literackie, a jego końcowe opracowanie w formie książkowej posiada bardzo interesującą formę graficzną. Esey jest wyczerpującym intelektualnym zapisem procesu twórczego. Ważne, dla kształtowania ostatecznej formy dzieła jest opisane w tekście, nawiązanie do koncepcji prawdy ekstatycznej Wernera Herzoga.

Należy podkreślić bardzo dobre przygotowanie przedstawionych do oceny materiałów. Mateusz Kokot jest świadomym i konsekwentnym artystą, z dużą determinacją realizującym

wizję swojej sztuki. Oceniam bardzo wysoko pracę doktorską i cały przygotowany materiał. Powstała praca o oryginalnej formie i dużej wartości. Przygotowana pod opieką promotora profesora Adama Romaniuka praca doktorska uzasadnia nadanie mgr Mateuszowi Kokotowi stopnia doktora w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki. Starania te w pełni popieram!

Prof. Andrzej Węclawski